

2. godina					
NAZIV KOLEGIJA: Liberov kult na istočnoj obali Jadrana					
OPĆE OBAVIJESTI					
ODJEL	Odjel za arheologiju – Sveučilište u Zadru				
STUDIJ	Poslijediplomski znanstveni studij “Arheologija istočnog Jadrana”				
USMJERENJE	Antička arheologija			Godina studija	
NASTAVNIK	Doc. dr. sc. Ivana Jadrić-Kučan			2.	
USTANOVA	Sveučilište u Zadru - Odjel za arheologiju				
STATUS KOLEGIJA		Izborni	Izborni za druge studij. grupe		Semestar: III.
<ul style="list-style-type: none"> • OPIS KOLEGIJA: Kolegij obrađuje štovanje boga Libera na prostoru istočne jadranske obale i zaleđa. Tema je naslovom ograničena na rimskog Libera, međutim za dobivanje jasnije i potpunije slike neminovno je proučavanje i predočavanje njegova prethodnika, grčkog boga Dioniza. Iako se o Dionizu naširoko pisalo, kako u stranoj znanstvenoj literaturi, tako i u domaćoj, rimski Liber do danas je stručnjacima ostao slabo poznat, te će kolegij ukazati na specifičnosti i osobitosti njegova kulta na istočnoj obali Jadrana. 					
<ul style="list-style-type: none"> • CILJEVI KOLEGIJA: Ciljevi kolegija su osposobljavanje studenata za razumijevanje i znanstveno analiziranje Liberova kulta kroz proučavanje arheološke građe (epigrafski spomenici, kulturna skulptura, ostatci svetišta). Analiziranje će se temeljiti na epigrafsko-onomastičkoj analizi spomenika i njihovoj tipološko-komparativnoj usporedbi. Time će se definirati elementi kulta kao npr. tko su bili Liberovi vjernici, kako su se organizirali (štovanje boga privatno unutar svoga doma ili kao organizirana vjerska zajednica), gdje se održavao religijski ritual (<i>templum, aedes, aedicule, delubrium</i>), itd... 					
VODIČ:			Zimski semestar	Ljetni semestar	
ECTS - STUDENTSKO OPTEREĆENJE:				2	
TJEDANA PO SEMESTRU:				15	
Sati tjedno:	predavanja			1	
	seminari				
	vježbe				
	mentorski rad				
Ukupno sati:	predavanja			15	
	seminari				
	vježbe				
	mentorski rad				
Ukupan broj dana terenske nastave:					
NASTAVNE METODE:					
predavanja					
NASTAVNA POMAGALA:					
udžbenici	bilješke .pp	članci	knjige	internet	
UVJET ZA PRIZNAVANJE BODOVA:					
Odslušan kolegij					
NAČIN POLAGANJA ISPITA:					
ispit se ne polaže					
LITERATURA:					
Obvezna:					
BRÜHL, A., <i>Liber pater, origine et expansion du culte dionisiaque à Rome et dans le monde romain</i> , Paris, 1953.					
BRÜHL, A., <i>Liber Pater, Enciclopedia dell' arte antica classica e orientale</i> , IV, Roma 1961.					
CAMBI, N., <i>Svetište (Augusteum) u Oneu (Oneum)?</i> , <i>RFFZd</i> , 35 (22), Zadar, 1997.					
GABRIČEVIĆ, B., <i>Religija i kult boga Dioniza, Studije i članci o religijama i kultovima antičkog svijeta</i> , Split, 1987.					
GABRIČEVIĆ, B., <i>Deus Laetus (Veseli bog), Studije i članci o religijama i kultovima antičkog svijeta</i> ,					

Split, 1987.

GASPARI, C., Dionysos/Bacchus, *LIMC*, III, Zürich und München, 1986.

GLAVIČIĆ, M., Kult Libera u antičkoj Seniji, *Senjski zbornik*, 29, Senj, 2002.

HANČEVIĆ, S., Liberov kult kao odraz vinarskog gospodarstva antičke Korčule, *Godišnjak grada Korčule*, 5, Korčula, 2003.

JADRIĆ, I., Ulomak kratera s votivnim natpisom iz Aserije, *Asseria*, 3, Zadar, 2005.

JADRIĆ, I., Primjeri za trgovinu vinom i maslinovim uljem u rimskoj provinciji Dalmaciji, *Histria Antiqua*, 15, Pula, 2007.

JADRIĆ, I., *Liberov kult u rimskoj provinciji Dalmaciji*, Sveučilište u Zadru (magisterij), Zadar, 2007.

JADRIĆ, I., Svečanosti u čast boga Libera u Seniji i Saloni, *Histria Antiqua*, 16, Pula, 2008.

MEDINI, J., Uloga oslobođenika u životu Narone, Dolina rijeke Neretve od prapovijesti do ranog srednjeg vijeka, *Izdanje HAD-a*, 5, Split, 1980.

NILSSON, M. P., *Dionysiac mysteries of the hellenistic and Roman age*, New York, 1975.

OLUJIĆ, B., Liberov kult na području rimske provincije Dalmacije, *Latina et Graeca*, 11, Zagreb, 1990.

PAŠKVALIN, V., Dva reljefa s prikazom boga Libera, *GZM*, n. s. 40/41, Sarajevo, 1986.

PAŠKVALIN, V., Arheološka kulturnohistorijska problematika o grčko-rimskom kultu Dioniza-Libera i nalaza s teatarskom tematikom na području Bosne i Hercegovine, *Antički teatar na tlu Jugoslavije*, Novi Sad, 1989.

POCHMARSKI, E., *Dionysische Gruppen*, Wien, 1990.

SCHUR, Liber Pater, *RE*, vol. 13.1., coll. 68-76, Stuttgart, 1926.

SIMON, E., Liber Pater (Bacchus), *Die Götter der Römer*, München, 1990.

TURCHI, N., Libero e Libera, *Enciclopedia Italiana*, XXI, Roma, 1934.

ZANINOVIĆ, M., Tri antička reljefa sa Hvara, *Opuscula archaeologica*, 6, Zagreb, 1966.

ZANINOVIĆ, M., Iliri i vinova loza, *Godišnjak centra za balkanološka ispitivanja*, 3, Sarajevo, 1976.

ZANINOVIĆ, M., Dionizijska posuda iz Hvara, *PPUD*, 21, Split, 1980.

ZANINOVIĆ, M., Štovanje Libera na istočnom Jadranu, simpozij „Duhovna kultura Ilira“, *Posebna izdanja Centra za balkanološka ispitivanja*, 11, Sarajevo, 1983.

ZANINOVIĆ, M., Liberov natpis iz Vrsara, Arheološka istraživanja u Istri i Hrvatskom primorju, *Izdanja HAD-a*, 11, Pula, 1987.

ZANINOVIĆ, M., Liberov hram u Polačama na Mljetu, *Od Helena do Hrvata*, Zagreb, 1996.

ZANINOVIĆ, M., Dionizijske tradicije Pharosa, *Od Helena do Hrvata*, Zagreb, 1996.

Dopunska:

CAMBI, N., *Kiparstvo rimske Dalmacije*, Split, 2005.

GASPARI, C., Dionysos/Bacchus, *LIMC*, III, Zürich und München, 1986.

IMAMOVIĆ, E., *Antički kultni i votivni spomenici na području BiH-a*, Sarajevo, 1977.

MILETIĆ, Ž., Religijski život u Naroni, Dolina rijeke Neretve od prapovijesti do ranog srednjeg vijeka, *Izdanje HAD-a*, 5, Split, 1980.

ZARADIJA-KIŠ, A., *Sv. Martin, kult sveca i njegova tradicija u Hrvatskoj*, Zagreb, 2004.

VIVODA, V., Prilog za povijest vinogradarstva Istre u antičko doba, *Jadranski zbornik*, 15-16, M. Lošinj, 1992-95.

Registracija za slušanje kolegija: **DA**

Registracija za ispit:

PREDUVJETI ZA UPIS KOLEGIJA:

• **REFERENTNI RADOVI NASTAVNIKA ZA KOLEGIJ:**

I. Jadrić : Ulomak kratera s votivnim natpisom iz Aserije, *Asseria*, 3, Zadar, 2005.

I. Jadrić: Primjeri za trgovinu vinom i maslinovim uljem u rimskoj provinciji Dalmaciji, *Histria Antiqua*, 15, Pula, 2007.

I. Jadrić: *Liberov kult u rimskoj provinciji Dalmaciji*, Sveučilište u Zadru (magisterij), Zadar, 2007.

I. Jadrić: Svečanosti u čast boga Libera u Seniji i Saloni, *Histria Antiqua*, 16, Pula, 2008.